

DRAG QUEEN KÜLTÜRÜ VE TOPLUMSAL ALGILAR: EĞLENCE Mİ, AKTİVİZM Mİ?

Paris Olimpiyatları açılış töreninde sahne alan çarpıcı Drag Queen performansı, tüm dünyada büyük yankı uyandırdı. Peki, drag kültürü sadece bir gösteri mi, yoksa daha derin bir anlam mı taşıyor?

Drag Queen Tanımı

"Drag Queen" kavramı, aslında düşündüğümüzden çok daha eski bir tarihe dayanıyor. **Drag, en basit haliyle, bir kişinin karşı cinsiyetin kıyafetlerini giyerek abartılı bir şekilde sahne performansı sergilemesi anlamına geliyor.** Hem mizahi, hem de iğneleyici bir tarzı olan bu gösteriler, çoğu zaman renkli, teatral ve eğlenceli bir atmosfer sunmayı hedefliyor.

"Drag" kelimesi ortaya çıkışı, 17. yüzyılda kilise tarafından sahneye çıkmalarına izin verilmeyen kadınların rollerini oynayan erkek aktörlere dayanıyor.

O dönemdeki aktörlerin uzun eteklerinin sahnede sürüklenmesi üzerine bu aktörlere İngilizce'de "sürüklenme" anlamına gelen "drag" adı verildiği biliniyor.

Drag kültürünün modern anlamda yükselişi ise, 1969'da New York'ta gerçekleşen ve "Onur Yürüyüşlerine" ilham veren **Stonewall Ayaklanmaları** ile gerçekleşti. Bu isyanda, drag sanatçıları ön planda yer alarak hareketin sembolü haline geldi. "Queen" (kraliçe) unvanı da bu sanatçılara çabalarını "yüceltmek" için verildi ve bu kişiler "Drag Queen" olarak anılmaya başlandı [1]. Haliyle drag kültürü, LGBT aktivizminden ayrı düşünülemez.

Günümüzde ise drag kültürü, **RuPaul's Drag Race** gibi drag queen'lerin performanslarına yer veren programlar sayesinde bir "sanat formu" olarak dünya çapında popüler hale gelmiş durumda. Ancak drag, sadece eğlenceden ibaret değil; aynı zamanda cinsiyet normlarına meydan okuyan, çocuk istismarı tartışmalarıyla çalkalanan bir yapıya da var.

Türkiye'deki Drag Kültürü

Türkiye'de bu kültürün, Osmanlı dönemindeki "köçek" ve "zenne" geleneğine dayandığı iddia ediliyor. 1970'lerde Seyfi Dursunoğlu, canlandırdığı **Huysuz Virjin** karakteriyle bu kültürü televizyon ve sahnelerle taşıyarak popüler hale getirmişti. Ancak, **2007'de RTÜK'ün, kadın kılığına giren erkeklerin televizyona çıkmasını yasaklaması** üzerine Huysuz Virjin karakteri ekrana veda etmişti. Bugün ise Seyhan Arman (sahne adıyla Matmazel Coco) gibi sanatçılar bu geleneği sahnelerde sürdürmeye devam ediyor.

Türkiye'de sahne kültürünün cinsiyet normlarına karşı gelen bir başka isim de **Zeki Müren**. Kendisi bir Drag Queen olarak tanımlanmasa da, sahne kıyafetleri ve tarzıyla cinsiyet rollerini zorlayan ve **cross-dressing** yapan (karşı cinsiyetin kıyafetleri giyen) bir sanatçı olarak kabul ediliyor. 1988'de Nokta dergisine verdiği röportajda, eşcinselliği övdüğü ve bunu "ruh zenginliği" olarak nitelendirdiği ifadeleri mevcut [2].

"Eşcinsel anlamında kullanılan 'gay' sözcüğünün lugat anlamı 'neşeli'. Sanat anlamında dünyanın ünlülerini tetkik ettim. Yüzde 80'i, hatta daha fazlası gay. Demek ki iki ruhu da taşıyor. Ben buna hata demiyorum, ruh zenginliği diyorum..."

Drag Kùltürünün Tartışmalı Tarafları ve LGBT Aktivizmi

Çocuk İstismarı Tartışmaları

Drag kùltürü, özellikle çocukların bu tür performanslarla tanıştırılması konusunda yoğun eleştirilerle karşı karşıya kalıyor.

Örneğin, Amerikalı **Desmond Napoles**'in henüz sekiz yaşında "drag sanatçısı" olma yoluna girmesi, büyük bir kesim tarafından sorgulanmıştı [3].

Drag sanatçı serüvenine ailesi tarafından New York'taki Onur Yürüyüşü'ne götürülmesiyle başlayan Desmond, çocukluğunun büyük bir kısmını "LGBT aktivisti" olarak geçirdi.

Napoles'in hayat hikayesi incelendiğinde, annesinin onu maddi kazanç elde etmek amacıyla kullandığına dair iddialar öne çıkıyor.

Bu yaşıta bir çocuğun eşcinsel gece kulüplerinde sahneye çıkması ne derece kendi kararı olabilir? Küçük bir çocuğun cüretkar kıyafetler giymesine, erotik şekilde dans etmesi ve abartılı makyaj yapmasına sadece ebeveynleri mi izin verir, yoksa bunu alkışlayan ve destekleyen toplumun da sorumluluğu var mıdır?

2023 yılında drag yapmayı bıraksa da, Desmond hâlâ kendini "gender fluid" (akışkan cinsiyetli) olarak tanımlıyor. Bu da, çocukların küçük yaşta bu tür etkilerle karşılaşmasının uzun vadeli sonuçlar doğurabileceği endişesini artırıyor.

Drag Queen ile Masal Saatleri

Bir başka tartışmalı konu ise yurtdışında çocuklar için düzenlenen "masal saati" etkinliklerinde Drag Queen sanatçılarının yer alması [4]. Eskiden palyaçoların tercih edildiği çocuk etkinliklerine günümüzde LGBT aktivizmiyle bağlantılı olduğu düşünülen drag sanatçılarının katılması, bunun çocuklar için ne kadar uygun olduğu konusunu gündeme getiriyor. Ebeveynler, çocukların böyle bir içerikle karşılaşmasının cinsiyet karmaşası yaşamalarına neden olabileceği yönünde endişe duyuyor.

Drag Queen'ler YouTube Kids'te

Türkiye'de de hizmet veren YouTube Kids platformunda, çocuklara yönelik bazı içeriklerde Drag Queen'lerin yer aldığı görülüyor. Bu platformun amacı, çocuk yaş grubuna uygun eğlenceli içerikler sunmak; ancak birçok videoda Drag Queen'ler aracılığıyla LGBT kavramlarının tanıtıldığı anlaşıyor.

Örneğin, "Eşcinsel olmak sorun değildir" başlıklı bir videoda, "Erkek ya da kadın olmanız ya da ikisi arasında bir şey olmanız sorun değil" gibi mesajlar veriliyor. Bu tür içerikler, çocukların yaşlarına uygun olmayacak şekilde "cinsiyet kimliği" ve "cinsel yönelim" gibi konuları ele alıyor.

Çıplaklığı ve Cinselliği Yaygınlaştırma

Drag gösterilerinde sıkça iddialı kıyafetlerle erotik danslar yer alıyor. Kadın kimliğini cinsel obje olarak sunan bu yaklaşım, çocukların beden imajı konusunda sağlıklı bir algı geliştirmelerini zorlaştırarak abartılı ve cinselleştirilmiş bir kadın algısını benimsemelerine kapı açıyor.

Komiklik Adı Altında Küfür ve Ahlaksızlığı Yaygınlaştırma

Drag kültüründe önemli bir unsur olan mizahın sınırları sıklıkla zorlanıyor. Drag performanslarında küfür, alaycılık ve ahlaksızlık içeren unsurların yer alması izleyiciler üzerinde olumsuz bir etki yaratabiliyor. Özellikle genç izleyicilerin bunlara maruz kalması, uygunsuz davranışların normalleşmesine ve toplumsal normların aşındırılmasına sebep olabiliyor.

Sonuç olarak drag kültürünün tarihsel kökleri ve toplumsal etkileriyle sadece eğlenceden ibaret olmayıp, aynı zamanda derin bir aktivizm boyutuna sahip olduğunu söylemek mümkün.

Kaynaklar

[1] TüİK Akademi. "Türk Kültüründe Drag Queenler". Erişim Tarihi: 24.09.2024. <https://www.tuicakademi.org/turk-kulturunde-drag-queenler/>

[2] GZT. "11 yaşındaki "Zenne" Desmond'un dramı". Erişim Tarihi: 24.09.2024. <https://www.gzt.com/nihayet/11-yasindaki-zennedesmondun-drami-3516968>

[3] Dailymail. "Parents in uproar over Labour council's drag queen children's story time as more than 1,000 residents sign a petition in protest". Erişim Tarihi: 24.09.2024

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-12454271/Parents-uproar-Labour-councils-drag-queen-childrens-story-time-1-000-residents-sign-petition-protest.html>

[4] Dailymail. "Parents in uproar over Labour council's drag queen children's story time as more than 1,000 residents sign a petition in protest". Erişim Tarihi: 24.09.2024

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-12454271/Parents-uproar-Labour-councils-drag-queen-childrens-story-time-1-000-residents-sign-petition-protest.html>